

Prezident republiky Petr Pavel jmenoval nového předsedu Akademie věd ČR Radomíra Pánka

Prezident České republiky Petr Pavel dne 13. března 2025 na Pražském hradě jmenoval nového předsedu AV ČR prof. RNDr. Radomíra Pánka, Ph.D., na čtyřleté funkční období od 25. března 2025. Zvolen byl Akademickým sněmem 10. prosince 2024 již v prvním kole tajného hlasování. Akademický sněm sestává z ředitelů a ředitelky 54 pracovišť AV ČR, zástupců vědecké obce, vysokých škol, státních orgánů a průmyslu a obchodu.

„Chtěl bych Vám pogratulovat ke jmenování předsedou Akademie věd České republiky,“ řekl R. Pánkovi prezident P. Pavel. Věda a výzkum jsou podle něho velkou prioritou. „Pokud je nebudeme podporovat, nebudeme schopni držet krok s dynamicky se rozvíjícím světem. A my vidíme,

že se velice rychle vyvíjí nejen v oblasti přírodních věd, ale i humanitních.“

Radomír Pánek povede instituci v letech 2025–29. Donedávna stál v čele Ústavu fyziky plazmatu AV ČR. Je odborníkem v oblasti fyziky termojaderního plazmatu a technologií pro fúzní reaktory (v minulosti řídil instalaci tokamaku COMPASS). Od ledna 2024 je předsedou valného shromáždění konsorcia EUROfusion, které koordinuje výzkum termojaderné fúze v Evropě, a je členem vědeckého a technického výboru Evropské komise EURATOM. V letech 2020–24 byl místopředsedou správní rady evropské agentury Fusion for Energy v Barceloně. Do r. 2023 zastával post zástupce Evropské unie ve vědecko-technickém poradním výboru projektu ITER,

Foto J. Malý

největšího mezinárodního výzkumného projektu na světě.

S využitím textu L. Matuškové, DVV SSČ AV ČR, více na www.avcr.cz

Otakar Brázda

Geolog Jan Krejčí – Purkyňův spolupracovník v Živě

„Pokládám sobě za vzácnou čest, odeslati Vašnostem diplom naší mladé přírodopisné Jednoty, která již při svém založení jako studentského spolku, řadu svých oudů Vaším jménem zdobila. Kojíme se nadějí, Vašnosti v Praze uvítati a dychtíme po okamžení ujistiti Vás srdečně úcty Jednoty, v jejímž jménu se podepisují Vašnostem nejoddanější Jan Krejčí t. č. sekretář.“ Citované věty jsou z dopisu, který 14. října 1849 zaslal Janu Evangelistu Purkyňovi do Vratislavi Jan Krejčí, v tu dobu profesor na První pražské reálce v Praze. Když Krejčí, významný český geolog, od jehož narození si letos připomínáme právě 200 let, psal tento list, netušil, že po několika málo letech si ho Purkyň vybere za svého spolupracovníka do redakce jím nově založeného časopisu Živa.

Jan Krejčí se narodil 28. února 1825 v Klatovech. Jeho otec byl vojenský vysloužilce a jako bývalý dragoun v r. 1829 získal bydlení v karlínské Invalidovně, kam se přestěhoval s celou rodinou. Jan tam zahájil svá školní léta, nejprve navštěvoval německou obecnou školu, pak pokračoval ve středoškolském vzdělání na Akademickém gymnáziu. Tam byl jeho profesorem Josef Jungmann. Díky němu poznal obrozenecké prostředí, kterým byl ovlivněn po celý život. Zúčastňoval se setkávání příslušníků tohoto kroužku kolem Jungmanna, na jejichž programu byly recitace básní, filozofické disputace i společné výlety do zajímavých míst v okolí Prahy. Po maturitě se zapsal na studium filozofie, které končil

v dramatickém r. 1848, jehož události intenzivně prožíval. Poté pokračoval ve studiu chemie a mineralogie na Pražském polytechnickém institutu a následovně přijal místo profesora na pražské reálce. Ta našla nejprve své místo v Rytiřské ulici, pak přesídlila do Panské a konečně v r. 1875 do Ječné ulice na roh s ulicí Ke Karlovu. Šlo o budovu, kde dnes sídlí Střední průmyslová škola elektrotechnická.

Krejčí začínal publikovat již v r. 1847 a jako nadějněho budoucího vědce ho přijal za svého asistenta do Musea království Českého (nyní Národního muzea) profesor mineralogie František Xaver Zippe (1791 až 1863). Po jeho odchodu do Vídně se stal Krejčí v r. 1849 jeho nástupcem a spravoval

1 Pamětní deska Jana Krejčího na vyšehradských hradbách. Původně byla osazena na skále v místě současného tunelu. Foto N. Turan

muzejní mineralogické sbírky. V r. 1850 začíná na technice suplovat přednášky z mineralogie a geologie.

Jan Evangelista Purkyň, který se z Vratislavi vrátil r. 1850, zakládá v r. 1853 Živu, „časopis přírodnický“, a vybírá si Krejčího jako spolupracovníka. Ten v Živě působí nejen jako redaktor, ale také jako přispěvatel. Jeho populárně-vědecké články se týkají především geologie, ale nejen jí. Publikuje např. články O kamenném a hnědém uhlí, zvláště v Čechách (1853), O českém granátu, O trilobitech, O prahorách českých (1855), Útvar silurský, O pravěkých pevninách a mořích (1856), O původu zemětřesení a sopečných výjevů (1858), Výlet do jihozápadních Čech (1859) či Oběh vápna a jeho průvodců v přírodě (1867). V životopisné studii Mikoláš Koprník (Živa 1856, 2: 136–147) uvádí, že Koprníkův otec, který se původně jmenoval Koprník, se z Čech přestěhoval do Polska, a slavný astronom je tedy napůl Čech.

V r. 1860 přijímá Krejčí nabídku z Písku, kam odchází jako ředitel tamní realky. Ve